

Казакова Л. О.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародної політики
Ужгородського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7529-9543>
Ботар А. М.
студентка
Ужгородського національного університету

Kazakova Lyudmyla
Ph.D., Associate Professor of International Politics Department
Uzhhorod National University
Botar Andriiana
Student
Uzhhorod National University

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС

Анотація. У статті розглянуто питання економічного співробітництва України та ЄС, зокрема такі важливі, як співробітництво у сільськогосподарській та транспортній галузях. Висвітлено основні напрями співпраці держав за минулий період, проведено аналіз зовнішньоекономічних відносин України з ЄС, проаналізовано динаміку та обсяги експорту-імпорту України з ЄС, у тому числі в розрізі конкретних його видів. Визначено проблеми попиту на вітчизняні товари та послуги на ринках ЄС під час пандемії COVID-19. Обґрунтовано роль та значення активізації зовнішньоекономічних відносин України з ЄС. Зроблено акцент на необхідності подальшої активізації економічного співробітництва України з ЄС, упровадження дієвих механізмів оптимізації та гармонізації законодавства України в рамках інтеграції в європейський економічний простір.

Ключові слова: зовнішньоторговельне співробітництво, експортно-імпорتنі операції, зовнішня політика, транспортно-логістичний складник, економічний розвиток.

Вступ та постановка проблеми. З 1 вересня 2017 р. після тривалого процесу ратифікації країнами ЄС набула чинності у повному обсязі Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Після цього пройшов уже тривалий час, протягом якого Україна та ЄС провадять економічну співпрацю в новому форматі. Аналізуючи окремі види такої співпраці, можна визначити реальні результати, які стали наслідком євроінтеграційних прагнень українського народу, втілених у згаданій Угоді про асоціацію з ЄС та наступних міжнародних договорах.

Аналіз сучасного стану економічного співробітництва України та ЄС у розрізі окремих напрямів свідчить про необхідність активізації подальшої роботи на міжнародному та національному рівнях щодо подолання проблем, з якими зіткнулися досліджувані галузі сьогодні, на другий рік карантинних обмежень через пандемію COVID-19 в Україні та країнах Європи, через тривалу військову агресію РФ та Сході України та анексію АР Крим. Через усі названі чинники слід зосередити увагу на створенні найбільш сприятливих умов подолання негативних впливів на розвиток міжнародної економічної співпраці України, у тому числі з Європейським Союзом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням таких напрямів економічного співробітництва України та ЄС у сфері агросектору та транспортно-логістичного співробітництва займалася плеяда провідних вітчизняних науковців та експертів у галузі міжнародного економічного співробітництва: Г. Артамонова [15], Н. Непрядкіна [8], В. Брагінський [16], Є. Ерфан [13] та ін.

Метою даної роботи є аналіз окремих напрямів зовнішньоекономічних відносин України з країнами ЄС, зокрема в агросекторі та транспортній галузі. Головними

завданнями дослідження є аналіз динаміки та структури експорту та імпорту в зовнішній торгівлі між Україною та ЄС, у тому числі торгівлі сільськогосподарськими товарами, та аналіз окремих аспектів транспортного складника економічного співробітництва України та ЄС.

Результати дослідження. Основоположною датою розвитку взаємин між Україною та Європейським Союзом став 1991 р., у грудні якого міністром закордонних справ Нідерландів, яка на той час головувала в ЄС, було надіслано листа, в якому офіційно від імені ЄС визнавалася незалежність України. Угода про партнерство та співробітництво від 14 червня 1994 р. стала першою правовою основою відносин між Україною та ЄС, яка започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань. У рамках Угоди про партнерство та співробітництво було визначено сім пріоритетів співпраці між Україною та ЄС: енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція та внутрішні справи, наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу, охорона навколишнього середовища, транспортна сфера, транскордонне співробітництво, співпраця у сфері науки, технологій і космосу. З огляду на завершення у березні 2008 р. терміну дії Угоди про партнерство та співробітництво, Україна та ЄС розпочали переговорний процес щодо укладення нової угоди. На період до укладення нової угоди чинність Угоди про партнерство та співробітництво щороку автоматично подовжувалася за взаємною згодою сторін. Після завершення вступу України до Світової організації торгівлі у 2008 р. були започатковані переговори щодо створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що відкривала шлях до лібералізації

руху товарів, капіталів та послуг. У 2009 р. відповідно до домовленостей, досягнутих у ході Паризького саміту Україна – ЄС, сторонами був розроблений та схвалений Порядок денний асоціації Україна – ЄС. Політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом упроваджується на основі Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», де у ст. 11 однією з основоположних засад зовнішньої політики України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір із метою набуття членства в Європейському Союзі» [1]. Політичну частину Угоди про асоціацію було підписано 21 березня 2014 р., економічну частину – 27 червня 2014 р. 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. З 1 листопада 2014 р. здійснювалося її тимчасове застосування. Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня 2017 р. Це міжнародно-правовий документ, який на договірно-правовому рівні закріплює перехід відносин між Україною та ЄС від партнерства та співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції [2].

Отже, основним документом, яким сьогодні визначаються форма, зміст, а також процедура та механізми координації співробітництва між Україною та ЄС, є Угода про асоціацію Україна – ЄС. Це найбільш масштабний пакет домовленостей в історії незалежної України. Економічна частина Угоди охоплює основні сфери й галузі економіки і за умови успішної реалізації суттєво наближає економічну систему України до економічної системи Євросоюзу на основі взаємної лібералізації руху товарів, капіталів та послуг, а також гармонізації значної частини законодавчої бази України з нормами і практикою ЄС [3]. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та однією з найамбітіозніших двосторонніх угод, які укладав будь-коли Євросоюз. Положення щодо поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі вписані у 15 главах, 25 додатках та двох протоколах [4].

Велику частку у співробітництві нашої держави та ЄС займає саме торговельно-економічне співробітництво із, як зазначається на Євроінтеграційному порталі, з питомою вагою торгівлі товарами 41,5% від загального обсягу зовнішньої торгівлі України. Товарообіг між Україною та ЄС після відкриття зони вільної торгівлі постійно зростає. За результатами січня-жовтня 2019 р. обсяги зовнішньої торгівлі товарами між Україною та ЄС порівняно з аналогічним періодом 2018 р. збільшилися на 7,1%, експорт зріс на 6,1%, а імпорт – на 7,9%. [5]. Серед провідних галузей, в яких здійснюється торговельно-економічне співробітництво, – торгівля сільськогосподарською продукцією та торгівля послугами, зокрема експорт транспортних послуг. Так, за даними Бюлетеня поточного стану торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом, ЄС є головним торговельним партнером України [6]. Представництво України при Європейському Союзі зазначає, що «за результатами 2020 року питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС становила 40,7% від загального обсягу торгівлі України» [7]. Узагальнено дані в табл. 1 і 2.

Як зазначає Н. Непрядкіна, відносини України з Європейським Союзом у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією набули великого значення після підписання Угоди про асоціацію, оскільки наша країна посідає одне з провідних місць у світі за обсягами експорту зерна, входить до десятки найбільших експортерів продовольства та має величезні можливості в аграрному секторі. Від-

криття ж європейського ринку як одного з найбільших торговельних ринків світу дає можливість нашій країні торгувати на території з населенням понад 500 млн осіб, які мають високу купівельну спроможність. Так, науковець відзначає, що активна співпраця Мінагрополітики України з Генеральним директором Європейської Комісії «Сільське господарство та розвиток сільської місцевості» здійснюється в рамках Меморандуму про взаєморозуміння для Діалогу з аграрних питань, який було підписано 18 жовтня 2006 р. [8]. Згідно зі змістом Меморандуму, співробітництво має такі напрями, як:

- обмін інформацією з питань сільськогосподарського виробництва і торгівлі, досвіду розроблення та впровадження політики у сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості, а також законів та норм;
- обговорення нових технологій, що мають відношення до сільськогосподарського розвитку;

- обмін думками, прагнучи до наближення політики щодо якості (окрім безпеки продуктів харчування) сільськогосподарської продукції, включаючи географічні позначки та виробництво органічної продукції;

- зближення позицій України та ЄС із питань, які розглядаються в рамках міжнародних організацій (IGC, ISO, FAO тощо), та інші питання [9].

За даними видання «Європейська правда», за січень-травень 2019 р. зовнішньоторговельний обіг між Україною та країнами ЄС збільшився на 24,7% (або на 830,6 млн дол. США) порівняно з аналогічним періодом 2018 р. та становив 4,2 млрд дол. США. Головним партнером України стали Нідерланди з часткою у товарообігу в розмірі 17,6%. На другому місці була Іспанія (13,7%), на третьому – Польща (13,1%) [10].

Як впливає з дослідження експертів Національного інституту стратегічних досліджень О. Собкевич та О. Ємельянової, до пріоритетних сфер співробітництва відноситься і сфера транспортно-логістичного співробітництва. На думку експертів, існують можливості співробітництва України з країнами ЄС у розвитку транс'європейських транспортних мереж (TEN-T), транснаціональних осей. Європейський Союз ухвалив програму TRANS EUROPEAN TRANSPORT NETWORK POLICY (TEN-T), спрямовану на утворення окремої мультимодальної мережі, яка об'єднає наземний, морський, повітряний транспорт. Одночасно ЄС здійснює реалізацію 30 пріоритетних проєктів (осей), частину з яких уже завершено [11].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430 схвалено Національну транспортну стратегію України на період до 2030 р. [12]. Розпорядженням КМУ від 7 квітня 2021 р. було затверджено план заходів із реалізації Національної транспортної стратегії України, який передбачається здійснювати до 2030 р.

Як зазначає Є. Ерфан у дослідженнях ролі транспортно-логістичного складника ринкової інфраструктури у розвитку економічної співпраці прикордонних регіонів, важливим елементом транспортно-логістичної схеми стане повітряний транспорт, який має перспективу розвитку на базі Ужгородського та Мукачівського аеродромів [13, с. 91], що знайшло свою підтримку з боку держави в 2021 р. через вирішення проблем функціонування названих місцевих повітряних воріт та майбутню активізацію діяльності інших аеропортів у країні через підписання 12 жовтня 2021 р. Угоди про «спільний авіаційний простір» у рамках саміту Україна – ЄС. Як зазначається окремими експертами, угода відкриє Україну для деяких лоукост-авіаліній, що збільшить пасажиропотік і значно сприятиме зростанню економіки країни у сфері туризму,

Обсяги торгівлі товарами України з ЄС у 2019–2020 рр.

2019		2020	
Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
– чорні метали – 15,2% (↓15,3%); – зернові культури – 12,7% (↑18,2%); – електричні машини – 11,1% (↓2,6%); – руди, шлаки – 8,5% (↓2,5%); – жири та олії – 7,4% (↑35,0%); – насіння та плоди олійних рослин – 7,4% (↑32,3%); – деревина і вироби з деревини – 4,8% (↓3,8%); – енергетичні матеріали – 3,4% (↑6,3%)	– реактори ядерні, котли, машини – 13,3% (↑3,4%); – засоби наземного транспорту, крім залізничного – 13,0% (↑46,1%); – енергетичні матеріали – 10,8% (↓15,2%); – електричні машини і устаткування – 8,4% (↑10,0%); – фармацевтична продукція – 6,3% (↑10,2%); – пластмаси, полімерні матеріали – 5,4% (↓3,4%); – різноманітна хімічна продукція – 3,4% (↓1,3%); – папір та картон – 2,4% (↓3,4%).	– чорні метали – 13,5% (↓20,1%); – електричні машини – 11,9% (↓4,1%); – жири та олії – 9,9% (↑19,5%); – зернові культури – 9,6% (↓32,0%); – руди, шлаки – 7,8% (↓18,1%); – насіння і плоди олійних рослин – 6,7% (↓18,5%); – деревина і вироби з деревини – 5,3% (↓1,3%); – меблі – 3,5% (↑15,1%).	– реактори ядерні, котли, машини – 13,3% (↓6,4%); – засоби наземного транспорту, крім залізничного – 11,6% (↓16,7%); – електричні машини і устаткування – 8,4% (↓6,3%); – фармацевтична продукція – 7,7% (↑15,2%); – енергетичні матеріали – 6,9% (↓40,4%); – пластмаси, полімерні матеріали – 5,7% (↑0,1%); – різноманітна хімічна продукція – 3,4% (↓7,8%); – папір та картон – 2,5% (↓4,1%).

Джерело: складено авторами на основі [6; 7]

Обсяги торгівлі послугами України з ЄС у 2019–2020 рр.

2019		2020	
Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
– транспортні послуги – 30,9% (↑4,0%); – послуги з переробки матеріальних ресурсів – 24,5% (↑0,8%); – послуги у сфері телекомунікацій – 23,1% (↑18,8%); – ділові послуги – 13,3% (↑7,6%); – послуги з ремонту та технічного обслуговування – 2,1% (↑30,4%)	– транспортні послуги – 24,8% (↑4,1%); – ділові послуги – 22,2% (↓4,1%); – послуги, пов'язані з подорожами – 15,8% (↑31,5%); – роялті та інші ПІВ – 12,6% (↑12,3%); – послуги у сфері телекомунікацій – 9,4% (↑5,6%).	– послуги у сфері телекомунікацій – 31,9% (↑29,9%); – транспортні послуги – 25,4% (↓20,5%); – послуги з переробки матеріальних ресурсів – 23,1% (↓7,5%); – ділові послуги – 13,2% (↓8,4%); – послуги з ремонту та технічного обслуговування – 1,8% (↓18,8%).	– ділові послуги – 22,4% (↓24,7%); – транспортні послуги – 19,6% (↓40,1%); – роялті та інші ПІВ – 15,1% (↓8,0%); – послуги у сфері телекомунікацій – 13,9% (↑6,7%); – послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю – 10,4% (↓5,3%).

Джерело: складено авторами на основі [6; 7]

зніме ринкові обмеження для України і зв'яже її з внутрішнім авіаційним ринком ЄС, оскільки Україна взяла зобов'язання прийняти авіаційні стандарти ЄС і застосувати європейські авіаційні правила [14].

Отже, як вірно зазначають експерти Г. Артамонова та В. Брагінський, завдяки Угоді про вільну торгівлю Європейський Союз є провідним торговельним партнером України. Незважаючи на позитивні зрушення, зберігається дефіцит торгівлі товарами України з країнами Європи через високу частку в імпорті товарів із високою доданою вартістю. Опанування ж нових ринків вітчизняними експортерами стримується тривалим та капіталомістким процесом приведення української продукції до європейських стандартів. Одним із перспективних шляхів вирішення може бути посилення орієнтації на експорт не лише сировини, а й продукції з високою доданою вартістю, виробленої харчовою і переробною промисловістю [15]. Водночас вступ України до міжнародних тран-

спортних організацій і структур, ратифікація низки міжнародних угод, конвенцій та інших документів із питань організації транспортних систем і перевезень стали першими кроками, з яких почалася інтеграція українського транспортно-дорожнього комплексу в Європейську транспортну систему [16].

Висновки. Проведений аналіз дає змогу констатувати, що розвиток міжнародного економічного співробітництва України та ЄС набув нового рівня у сфері налагодження транспортного співробітництва та зіткнувся з окремими проблемами в інших видах співробітництва, що знайшло своє відображення в обсягах експортно-імпорتنих операцій України через дію чинників, у тому числі негативних, з якими зіткнулася економіка всіх країн світу за останні два роки. Подолання проблем, які призвели до кризи в економічній та соціальній сфері, задля покращення рівня життя людей сьогодні має стати головним завданням для світової спільноти.

Список використаних джерел:

1. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 10.10.2021).

2. Історія становлення відносин Україна – ЄС. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es> (дата звернення: 15.10.2021).
3. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління. Київ : Альфа-ПІК, 2014. 140 с. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/Economic_web.pdf (дата звернення: 11.10.2021).
4. ЄС – Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/dcfta_guidebook_web.pdf (дата звернення: 11.10.2021).
5. Торгівля з ЄС за 2019-й рік у фактах та цифрах. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/zona-vilnoi-torhivli> (дата звернення: 17.10.2021).
6. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом. Сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2d47dab0-2594-4372-836c-2b636928f34a&title=BiuletенPotocногоStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas&isSpecial=true> (дата звернення: 18.10.2021).
7. Показники торговельно-економічного співробітництва Україна – ЄС. Сайт Представництва України при Європейському Союзі станом на 15 квітня 2021. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelnо-ekonomichne-spirvobitnictva-ukrayina-yes/pokazniki-torgovelnо-ekonomichного-spirvobitnictva-ukrayina-yes> (дата звернення: 09.10.2021).
8. Непрядкіна Н. Особливості й перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України і ЄС сільськогосподарською продукцією. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2018. Вип. 7. С. 60–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2018_7_11 (дата звернення: 02.10.2021).
9. Меморандум про взаєморозуміння щодо діалогу з питань сільського господарства між Міністерством аграрної політики України та Генеральним директором Європейської Комісії, підписаний 18.10.2006. Сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_776#Text (дата звернення: 22.09.2021).
10. Аграрний експорт з України до ЄС зріс на третину. *Економічна правда*. 05.07.2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/5/649390/2019/07/5/649390> (дата звернення: 23.09.2021).
11. Щодо перспективних напрямів співробітництва України з країнами ЄС у реалізації потенціалу транспортної системи України : аналітична записка. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/579/> (дата звернення: 10.10.2021).
12. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року : Розпорядження КМУ від 30 травня 2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
13. Ерфан С.А., Гурчумелія У.І. Посилення ролі транспортно-логістичної складової ринкової інфраструктури у розвитку економічної співпраці прикордонних регіонів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2011. Спецвипуск 33. Ч. 3. С. 86–92.
14. Україна і Євросоюз підписали угоду про «відкрите небо». *Ліга. Бізнес*. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/transport/novosti/ukraina-i-evrosoyuz-podpisali-soglashenie-ob-otkrytom-nebe> (дата звернення: 20.10.2021).
15. Артамонова Г. Зовнішня торгівля України з ЄС: можливості та виклики. *Журнал європейської економіки*. 2019. Т. 18. № 3(70). С. 283–295. URL: <http://jeej.tneu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1398/1389> (дата звернення: 15.10.2021).
16. Брагінський В.В. Розвиток транспортно-логістичної системи як форма реалізації транзитного потенціалу України. *Державне управління: теорія і практика*. 2011. № 2. С. 1–9. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Braginskiy.pdf> (дата звернення: 20.10.2021).

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Pro zasady vnutrishn'oyi i zovnishn'oyi polityky [On the principles of domestic and foreign policy]. *Law of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (accessed 10 October 2021).
2. Ministry of Justice of Ukraine (2021). Istoriya stanovlennya vidnosyn Ukrayina – YES. [History of Ukraine-EU relations]. Available at: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es> (accessed 15 October 2021).
3. The Institute for Economic Research and Policy Consulting (2014). Ekonomichna skladova Uhody pro Asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu ta YES: naslidky dlya biznesu, naseleння ta derzhavnoho upravlinnya [Economic component of the Association Agreement between Ukraine and the EU: implications for business, population and public administration]. Kyiv: Alpha-PEAK. 2014. 140 p. Available at: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/Economic_web.pdf (accessed 11 October 2021).
4. Delegation of the European Union to Ukraine (2013). YES – Ukrayina: pohlyblena ta vseokhoplyuyucha zona vil'noyi torhivli. [EU – Ukraine: a deep and comprehensive free trade zone]. Available at: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/dcfta_guidebook_web.pdf (accessed 11 October 2021).
5. European integration portal. (2020) Torhivlyа z YES za 2019-y rik u faktakh ta tsyfrakh [Trade with the EU in 2019 in facts and figures]. Available at: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/zona-vilnoi-torhivli> (accessed 17 October 2021).
6. Ministry of Economy of Ukraine (2021). Byuletен' potocного stanu torhovel'nykh vidnosyn mizh Ukrayinoyu ta Yevropeys'kym Soyuzom. [Bulletin of the current state of trade relations between Ukraine and the European Union]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2d47dab0-2594-4372-836c-2b636928f34a&title=BiuletенPotocногоStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas&isSpecial=true> (accessed 17 October 2021).
7. Mission of Ukraine to the European Union (2021). Pokaznyky torhovel'no-ekonomichного spirvobitnystva Ukrayina-YES. [Indicators of trade and economic cooperation between Ukraine and the EU]. Available at: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelnо-ekonomichne-spirvobitnictva-ukrayina-yes/pokazniki-torgovelnо-ekonomichного-spirvobitnictva-ukrayina-yes> (accessed 09 October 2021).
8. Nepriadkina N. (2018) Osoblyvosti y perspektyvy rozvytku zovnishnoi torhivli Ukrainy i YES silskohospodarskoіu produktsiіeu [Features and prospects of foreign trade of Ukraine and the EU in agricultural products]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriya: Mizhnarodni Vidnosyny. Economy. Krainoznavstvo. Turyzm*, vol. 7, pp. 60–65. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2018_7_11 (accessed 2 October 2021).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2006). Memorandum pro vzayemorozuminnnyia shchodo dialohu z pytan' sil's'koho hospodarstva mizh Ministerstvom ahrarynoi polityky Ukrainy ta Heneral'nym Dyrektoratom Yevropeys'koyi Komisiyi pidpysanyy 18.10.2006r. [Memorandum on mutual understanding on dialogue on agriculture between the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine and the Directorate-General of the European Commission «Agriculture and rural development»]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_776#Text (accessed 22 September 2021).
10. Ahrarynyi eksport iz Ukrainy do YES zris na tretynu [Agricultural exports from Ukraine to the EU increased by one third]. *Ekonomichna Pravda*. 05.07.2019. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/5/649390/> (accessed 23 September 2021)
11. National Institute for Strategic Studies (2018). Shchodo perspektyvnykh napryamiv spivrobotnytstva Ukrainy z krayinamy YES u realizatsiyi potentsialu transportnoyi systemy Ukrainy". Analychna zapyska [On promising areas of cooperation between Ukraine and EU countries in realizing the potential of Ukraine's transport system". Analytical note]. Available at: <http://old2.niss.gov.ua/articles/579/> (accessed 10 October 2021).
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2018). Pro skhvalennya Natsional'noyi transportnoyi stratehii Ukrainy na period do 2030 roku. Rozporyadzhennya KMU vid 30 travnya 2018 r. № 430-r. [On approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the period up to 2030. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text> (accessed 12 October 2021).
13. Erfan E. Gurchumelia U. (2011) Posylennya roli transportno-lohistrychnoyi skladovoyi rynkovoyi infrastruktury u rozvytku ekonomichnoyi spivpratsi prykordonnykh rehioniv. [Strengthening the role of the transport and logistics component of the market infrastructure in the development of economic cooperation of border regions]. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Economics series. Special Issue 33. Part 3.. p. 86-92.
14. League. Business. (2021) Ukrayina i Yevrosoyuz pidpysaly uhodu pro «vidkryte nebo» [Ukraine and the European Union have signed an "open skies" agreement]. *League. Business*. Kyiv. Available at: <https://biz.liga.net/ua/all/transport/novosti/ukraina-i-evrosoyuz-podpisali-soglashenie-ob-otkrytom-nebe> (accessed 20 October 2021).
15. Artamonova H. (2019) Zovnishnia torhivlia Ukrainy z YES: mozhlyvosti ta vyklyky [Foreign trade of Ukraine with the EU: opportunities and challenges]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky. Vydannia Ternopilskoho Natsionalnoho Ekonomichnoho Universytetu*, vol. 18, no. 3 (70), pp. 283–295. Available at: <http://jeej.tneu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1398/1389> (accessed 15 October 2021).
16. Braginsky V.V. (2011) Rozvytok transportno-lohistrychnoyi systemy yak forma realizatsiyi tranzynohoho potentsialu Ukrainy. [The development of transport and logistics system as a form of realization of transit potential of Ukraine]. *Public administration: theory and practice*, no. 2, pp. 1–9. Available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Braginskiy.pdf> (accessed 20 October 2021).

АНАЛИЗ ОТДЕЛЬНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ЕС

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы экономического сотрудничества Украины и ЕС, в частности такой важный, как сотрудничество в сельскохозяйственной и транспортной отраслях. Освещены основные направления сотрудничества государств за прошедший период, проведен анализ внешнеэкономических отношений Украины с ЕС, проанализированы динамика и объемы экспорта-импорта Украины с ЕС, в том числе в разрезе конкретных его видов. Определены проблемы спроса на отечественные товары и услуги на рынках ЕС во время пандемии COVID-19. Обоснованы роль и значение активизации внешнеэкономических отношений Украины с ЕС. Сделан акцент на необходимости дальнейшей активизации экономического сотрудничества Украины с ЕС, внедрения действенных механизмов оптимизации и гармонизации законодательства Украины в рамках интеграции в европейское экономическое пространство.

Ключевые слова: внешнеторговое сотрудничество, экспортно-импортные операции, внешняя политика, транспортно-логистическая составляющая, экономическое развитие.

ANALYSIS OF CERTAIN DIRECTIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU

Summary. The article considers the issues of economic cooperation between Ukraine and the EU, in particular such important ones as cooperation in the agricultural and transport industries. The main directions of cooperation between the states for the past period are covered, the analysis of foreign economic relations of Ukraine with the EU is carried out, the dynamics and volumes of export-import of Ukraine with the EU are analyzed, including in the context of its specific types. Problems of demand for domestic goods and services in the EU markets during the COVID-19 pandemic have been identified. The role and significance of the intensification of Ukraine's foreign economic relations with the EU are substantiated. As a result, emphasis was placed on the need to further intensify Ukraine's economic cooperation with the EU, the introduction of effective mechanisms for optimizing and harmonizing Ukrainian legislation in the framework of integration into the European Economic Area. After a long process of ratification by EU countries, the Association Agreement between Ukraine and the EU entered into force in full (2017). After that, a long time has passed, during which Ukraine and the EU are conducting economic cooperation in a new format. Analyzing certain types of such cooperation, it is possible to determine the real results that have resulted from the European integration aspirations of the Ukrainian people, embodied in the above-mentioned Association Agreement with the EU and subsequent international agreements. Analysis of the current state of economic cooperation between Ukraine and the EU in terms of individual areas shows the need to intensify further work at the international and national levels to overcome the problems faced by the studied industries today, for the second year of quarantine restrictions due to the COVID-19 pandemic in Ukraine and Europe. due to the prolonged military aggression of the Russian Federation and Eastern Ukraine and the annexation Crimea. Due to all these factors, the focus should be on creating the most favorable conditions for overcoming the negative effects on the development of Ukraine's international economic cooperation, including with the European Union.

Key words: foreign trade cooperation, export-import operations, foreign policy, transport and logistics component, economic development.